

Raadsvoorstel

Status: Voorbereidend Besluitvormend

Agendapunt:	5
Onderwerp:	Transitievisie warmte 1.0
Datum:	5 oktober 2021
Portefeuillehouder:	A. Schuurman
Decosnummer:	1332
Informant:	Lieke Helsper l.helsper@dalfsen.nl (0529) 43 8382

Voorstel:

Te besluiten om:

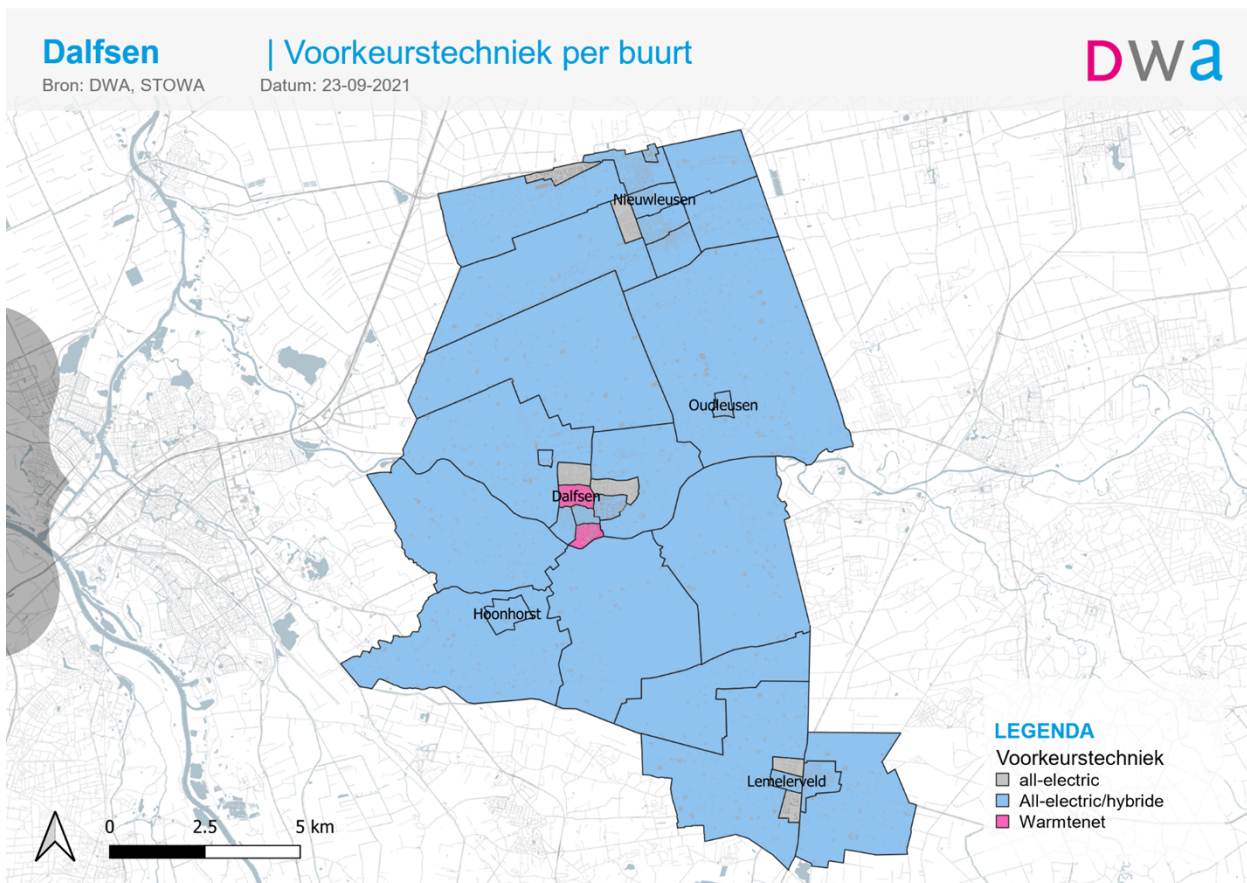
1. De Transitievisie warmte 1.0 vast te stellen;
2. Het college de opdracht te geven te starten met een verkenning naar de warmtenetten voor de buurten Polhaar en Dalfsen centrum;
3. Het college de opdracht te geven te starten met het uitwerken van de vertrekpunten voor de aanpak "natuurlijke momenten";
4. De Transitievisie warmte 1.0 zo nodig binnen de periode van vijf jaar te actualiseren;
5. Kennis te nemen van de notitie "taken m.b.t. de warmtetransitie benoemd in het Klimaatakkoord".

Inleiding:

Om klimaatverandering tegen te gaan moeten we de uitstoot van CO2 beperken, daarom is in 2019 in het nationaal Klimaatakkoord afgesproken dat we de gebouwde omgeving in Nederland in 2050 niet meer verwarmen met aardgas. In het Klimaatakkoord is ook vastgelegd dat iedere gemeente als regisseur uiterlijk in 2021 een Transitievisie warmte vaststelt. Door de bijgevoegde visie vast te stellen geeft de gemeente Dalfsen richting en invulling aan deze afspraak en aan de overstap naar duurzame warmte.

In de Transitievisie warmte wordt onder andere inzicht gegeven in de mogelijke duurzame alternatieven voor aardgas en worden op hoofdlijnen de stappen benoemd (sporen) die de gemeente Dalfsen vóór 2030 gaat zetten in de warmtetransitie.

Tijdens het traject van het opstellen van de Transitievisie warmte is aan de hand van de technische mogelijkheden, en input opgehaald bij stakeholders/bewoners, een grafische weergave van de duurzame warmtealternatieven gemaakt.

We starten met twee sporen:

1. Het verkennen naar warmtenetten in de buurten Polhaar en Dalfsen Centrum;
2. Stimuleren van het overstappen naar duurzame warmte op natuurlijke momenten (verhuizing, verbouwing etc.).

Deze Transitievisie is een 1.0 versie en een formeel startpunt van de warmtetransitie. De komende jaren verwachten we veel te leren over deze transitie. Ook staan technische ontwikkelingen, zoals mogelijkheden op het gebied van waterstof of biogas, niet stil. Om al deze ontwikkelingen en leerervaringen mee te nemen zal de Transitievisie warmte iedere vijf jaar geactualiseerd worden.

Met deze Transitievisie warmte 1.0 hopen we een basis te leggen voor de stapsgewijze overstap naar duurzame warmte in de gemeente Dalfsen met als doel het verminderen van de CO2 uitstoot om klimaatverandering tegen te gaan.

Argumenten:

1. De voorliggende Transitievisie warmte 1.0 is een uitwerking van de kadernota transitievisie warmte en input uit het participatieproces.

De in kadernota transitievisie warmte vastgestelde uitgangspunten voor de Transitievisie warmte zijn gebruikt als input voor het opstellen van deze visie. De visie geeft inzicht in de mogelijke duurzame alternatieven voor aardgas en benoemt op hoofdlijnen de stappen (sporen) die de gemeente Dalfsen vóór 2030 gaat zetten in de warmtetransitie. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat alle gemeenten voor 2022 een Transitievisie warmte vaststellen.

2. De verkenning (in samenwerking met de buurt) naar een warmtenet voor de buurten Polhaar en Dalfsen centrum geeft zo snel mogelijk een handelingsperspectief aan de bewoners van deze buurten.

De keuze om te starten met een (uitgebreide) verkenning naar warmtenetten voor deze buurten (Polhaar en Dalfsen centrum) komen voort uit:

- De potentiële bronnen om warmte uit te onttrekken: Rioolwaterzuiveringsinstallatie Dalfsen en de Overijsselse Vecht.
- De ligging van de buurten t.o.v. deze bronnen: Idealiter is de afstand tot de bron en de buurten beperkt, om zo zoveel mogelijk warmteverlies te voorkomen
- De karakteristieken van de buurten: o.a. de woningdichtheid en de bouwjaren van de woningen in deze buurten.

Wanneer een warmtenet in deze buurten niet haalbaar blijkt, zullen deze buurten aansluiten bij de aanpak “natuurlijke momenten”.

3. De aanpak “natuurlijke momenten” sluit aan bij bestaand beleid, houdt ruimte voor technologische ontwikkelingen en beperkt de “belasting” op inwoners.

Omdat voor het merendeel van de gemeente Dalfsen de oplossingsrichtingen gezocht moeten worden in “volledig elektrisch” of “volledig elektrisch/hybride”, is Dalfsen in de aanpak in de Transitievisie warmte 1.0 niet verder opgedeeld in buurten of wijken, maar is er gekozen voor een aanpak “natuurlijke momenten”. Voorbeelden van natuurlijke momenten zijn een verbouwing, verhuizing of vervanging van een Cv-ketel.

- Deze aanpak sluit aan bij ons al bestaande Energieloket en de keukentafelgesprekken van de energiecoach;
- Deze aanpak biedt ruimte voor eventuele toekomstige technologische ontwikkelingen zoals groen gas of waterstof;
- Deze aanpak laat bewoners de ruimte om een op een voor hun natuurlijk moment aan de slag te gaan met de verduurzaming van hun woning.

Samen met partners/inwoners zal er de komende jaren gewerkt worden aan een programma dat woningeigenaren ondersteunt in isoleren (bijv. de zogenoemde geen spijt maatregelen) en overstappen op een duurzaam alternatief voor aardgas.

4. Als nieuwe ontwikkelingen een grote invloed hebben op de visie is het verstandig de visie eerder dan de standaard 5 jaar te actualiseren.

In het Klimaatakkoord staat dat in eerste instantie de Transitievisie warmte elke vijf jaar geactualiseerd wordt. Het kan zo zijn dat ontwikkelingen maken dat een actualisering van de Transitievisie Warmte 1.0 vóór 2026 gewenst kan zijn. Deze situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen als het Klimaatakkoord wordt aangepast of als de middelen die het Rijk ter beschikking stelt niet toereikend zijn. De Transitievisie Warmte 1.0 is o.a. om die reden geen statisch document, maar onderdeel van een dynamische transitie waarbij flexibiliteit en bijstellen belangrijk is.

5. De notitie “taken m.b.t. de warmtetransitie benoemd in het klimaatakkoord” geeft inzicht in de taken, middelen en capaciteit op het gebied van de warmtetransitie die bij de gemeente komen te liggen.

In het Klimaatakkoord zijn een aantal taken benoemd met betrekking tot de warmtetransitie, welke (o.a.) bij gemeenten komen te liggen. Deze taken, met een inschatting van de benodigde capaciteit en middelen die nodig zijn om deze taken uit te voeren, zijn benoemd in de notitie "taken m.b.t. de warmtetransitie benoemd in het klimaatakkoord". Input hiervoor is onder andere een recent artikel 2 onderzoek in opdracht van de Raad voor Openbaar bestuur (ROB)

Kanttekeningen en risico's:

De warmtetransitie is met recht een transitie te noemen. Het gaat hier om een structurele verandering die alleen behaald kan worden door vernieuwingen op het gebied van technologie, regels en organisatievormen. Een transitie duurt vaak lang en vraagt inzet van meerdere partijen zoals bedrijven, maatschappelijke netwerken, inwoners etc.. We slaan nieuwe wegen in die gepaard gaan met een bepaalde mate van onzekerheid en risico o.a. op het gebied van:

- **Techniek:** in deze transitievisie warmte zijn technieken meegenomen die "marktrijp" zijn en toegepast kunnen worden. Nieuwe technologische ontwikkelingen gaan gepaard met onzekerheid, bijvoorbeeld de beschikbaarheid van waterstof of groen gas of het tempo waarin de ontwikkelingen plaatsvinden. We hebben geprobeerd een adaptieve visie op te stellen waarin er ruimte is voor deze nieuwe ontwikkelingen. Zo kan in de toekomst waterstof of groen gas eventueel gebruikt worden in combinatie met een hybride warmtepomp en blijft ook in deze gevallen isoleren een belangrijk onderdeel van de strategie.
- **Organisatie:** Om de taken (zie bijlage 2) uit het Klimaatakkoord t.b.v. de warmtetransitie te kunnen uitvoeren en in 2050 de gebouwde omgeving aardgasvrij te kunnen verwarmen zijn extra fte's nodig binnen de organisatie. De gemeenten zullen voor deze extra uitvoeringslasten gecompenseerd worden door het Rijk. Over de vaststelling van de invulling van deze compensatie wordt pas meer duidelijkheid verschaft door het nieuw te vormen kabinet.
- **Financiën:** aan de acties die volgen uit de Transitievisie warmte zijn kosten verbonden. Kosten voor de gemeentelijke organisatie, maar ook investeringen door de samenleving. Het tempo waarmee we de gebouwde omgeving kunnen verduurzamen is o.a. afhankelijk van de tegemoetkomingen van het Rijk in deze kosten, dit is nog onduidelijk en onzeker. Als decentrale overheid kunnen we de komende jaren aanvullende middelen verwachten voor deze opgaven (zie bijlage 2), het is echter nog onduidelijk wanneer en hoeveel. Ook zullen er (in een aantal gevallen) nog extra financieringsmogelijkheden moeten komen vanuit het Rijk voor de samenleving om de warmtetransitie betaalbaar te maken.
- **Draagvlak:** Uit de enquête die in de gemeente Dalfsen gedaan is blijkt dat de helft van de respondenten het oneens is met de stelling "ik vind het belangrijk dat we in 2050 onze gebouwen niet meer met aardgas verwarmen". Het merendeel van de respondenten vindt het gelukkig wel belangrijk om minder energie te gebruiken. Naast dat een groot deel het belang van de overstap naar duurzame warmte (nog) niet in ziet, is ook betaalbaarheid één van de criteria voor het creëren van draagvlak. Beschikbare mogelijkheden voor subsidie etc. zijn dan ook erg belangrijk voor het creëren en behouden van draagvlak. Daarnaast hopen we dat het aansluiten op natuurlijke momenten, bijvoorbeeld het vervangen van een Cv-ketel of verhuizing hier aan bijdraagt.

Daarom benaderen we deze warmtetransitie stapsgewijs en beginnen we met verkennen van de mogelijkheden voor een warmtenet en het stimuleren van de overstap naar duurzame warmte op natuurlijke momenten.

Alternatieven:

1. De Transitievisie warmte 1.0 en bijbehorende startsporen niet vast te stellen

Met het niet vaststellen van de Transitievisie warmte 1.0 voldoen we (nog) niet aan de afspraak uit het Klimaatakkoord om een Transitievisie vast te stellen. Er zal dan dus nog een alternatieve/aangepaste visie moeten komen.

2. De Transitievisie warmte 1.0 vast te stellen met andere startsporen

In de Transitievisie warmte 1.0 wordt nu gestart met de sporen “natuurlijke momenten” en “Het verkennen naar warmtenetten in de buurten Polhaar en Dalfsen Centrum” er kan gekozen worden om andere startsporen vast te stellen.

Duurzaamheid:

Door de Transitievisie warmte 1.0 vast te stellen wordt er ingezet op het terugdringen van CO2 en het overstappen naar duurzame warmte. Dit is een grote stap richting de ambitie een duurzaam leefbare gemeente te zijn.

Financiële consequenties:

Aan de uitvoering van de acties in de transitievisie warmte zijn kosten verbonden (zie ook de paragraaf kanttekeningen en risico's). Het tempo waarmee we kunnen starten met het uitvoeren van de startsporen hangt af van de beschikbare middelen.

Momenteel is er voor de warmtetransitie alleen nog budget beschikbaar in 2021. Verwacht wordt dat een gedeelte van dit budget niet besteed wordt in 2021. Hiervoor wordt bij de jaarrekening een verzoek tot overhevelen naar 2022 gedaan, zodat hier gebruik van gemaakt kan worden bij de start van de uitvoering van de startsporen in 2022.

Er is nog geen budget voor 2022 en verder. Omdat hier wel zicht op is wordt hiervoor nu geen extra gemeentelijk budget aangevraagd.

Voor 2022 is in de septembercirculaire 2021 (21 september 2021) het volgende toegezegd:

“Medeoverheden krijgen naar aanleiding van het Klimaatakkoord veel nieuwe taken op het terrein van de sectoren gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie, landbouw en elektriciteit. De ROB heeft advies uitgebracht over de hoogte van de uitvoeringskosten van deze nieuwe taken voor medeoverheden vanaf 2022.

Het kabinet heeft, in afwachting van besluitvorming van het nieuwe kabinet over het advies van de ROB, besloten om in de begroting 2022 in totaal € 72,5 miljoen beschikbaar te stellen voor de klimaatakkoordtaken van gemeenten, ondersteuning van medeoverheden en RES. Dit om te voorkomen dat de uitvoering van het Klimaatakkoord stil komt te vallen. Een deel van dit bedrag zal via de gemeenten lopen. Besluitvorming over de uitkeringsvorm en de verdeelsystematiek vindt later dit jaar plaats.”

Voor 2022 t/m 2024 is het aan een nieuw kabinet om een besluit nemen over de totale uitvoeringskosten voor de periode 2022 tot en met 2024. Over de periode daarna is nog niks bekend.

Daarnaast is het zo dat een gedeelte van het spoor “natuurlijke momenten” een doorontwikkeling is van het al bestaande Energieloket en de energiecoach, welke gefinancierd worden vanuit het structurele budget duurzaamheid.

Over de kosten van de warmtetransitie zult u geïnformeerd worden via de planning & controle cyclus, mochten de middelen van het Rijk niet toereikend zijn, wordt u hier apart over geïnformeerd.

Communicatie:

Voor het opstellen van de Transitievisie warmte is een integrale projectgroep opgesteld met partners uit de organisatie, externe stakeholders en een aantal leden van Dorpen van Morgen. Met hun is het hele proces doorlopen en het concept besproken. Daarnaast zijn er gedurende verschillende momenten van het traject contactmomenten geweest met inwoners. Zo zijn er inwonersbijeenkomsten geweest, is er een enquête gehouden en zijn er door Dorpen van Morgen 1-op-1 gesprekken gevoerd over duurzaamheid. Gedurende dit proces is het opgevallen dat het lastig is om inwoners te bereiken op dit onderwerp. Daarom zal er in het vervolg m.b.t. communicatie (nog) meer ingezet worden op:

- Het concreter en leuker maken van het onderwerp;
- Verhalen delen;
- Vinden van een gemene deler in bestaande netwerken en/of inkoopacties ;
- Blijven herhalen: bijvoorbeeld de mogelijkheid om een energiecoach in te huren.

Nadat de Warmtetransitie 1.0 behandeld is in de raad zal er (begin 2022) een “startfestijn” o.i.d. worden gehouden om inwoners kennis te laten maken met de opgaven waar we voor staan en handelingsperspectief te bieden m.b.t. de mogelijkheden voor hun eigen woning/gebouw.

Vervolg:

Deze Transitievisie warmte is een 1.0 versie. Deze wordt elke vijf jaar geactualiseerd wordt met de kennis die we opgedaan hebben en (technische) ontwikkelingen. De visie vormt de basis voor de stappen die we de komende tijd gaan doorlopen binnen de warmtetransitie.

Zowel de gemeenteraad, als de inwoners en stakeholders betrekken we de komende jaren nauw bij de vervolgstappen in de warmtetransitie.

Bijlagen:

Bijlage 1: Transitievisie Warmte 1.0

Bijlage 2: notitie taken m.b.t. de warmtetransitie benoemd in het Klimaatakkoord

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris/algemeen directeur,
Ing. S.A.D.C. van Geffen

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Dalfsen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 5 oktober 2021, nummer 1332;

gelet op:

- De noodzaak CO2 uitstoot te beperken;
- Het nationale Klimaatakkoord;
- De ambities van Dalfsen om een duurzaam leefbare gemeente te zijn.
- De door de raad in september 2020 vastgestelde kadernota Transitievisie warmte
- De vaststelling van de startnotitie warmte in januari 2020

b e s l u i t :

- De Transitievisie warmte 1.0 vast te stellen;
- Het college de opdracht te geven te starten met een verkenning naar de warmtenetten voor de buurten Polhaar en Dalfsen centrum;
- Het college de opdracht te geven te starten met het uitwerken van de vertrekpunten voor de aanpak "natuurlijke momenten";
- De Transitievisie warmte 1.0 zo nodig binnen de periode van vijf jaar te herijken;
- Kennis te nemen van de notitie "taken m.b.t. de warmtetransitie benoemd in het Klimaatakkoord".

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 29 november 2021.

De raad voornoemd,

de voorzitter,
drs. E. van Lente

de griffier,
J. Leegwater MSc